

**Universiteit
Leiden**
The Netherlands

Moorden door Pubers

Leistra, G.; Liem, M.

Citation

Leistra, G., & Liem, M. (2023). Moorden door Pubers. *Elsevier Weekblad*, 32-35.

Version: Publisher's Version

License: [Leiden University Non-exclusive license](#)

Downloaded
from:

MISDAAD

Moorden door pubers

Elke tienermoord schokt de samenleving. Maar het beeld dat het 'steeds erger' wordt, klopt niet. Hun aandeel is opvallend stabiel.

Gerlof Leistra en Marieke Liem

Amsterdam, 23 december 2022: een jongen (17) is op straat doodgeschoten. De zestienjarige schutter kon worden aangehouden

Zondagochtend 9 januari 2022 staken twee Turks-Nederlandse broers van vijftien en zestien in Middelburg de vijftienjarige Tim van der Steen neer. Hij stierf enkele dagen later in het ziekenhuis. Het motief bleef onduidelijk.

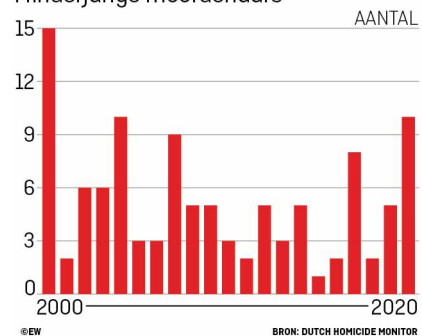
Vrijdag 23 december 2022 schoot een jongen van zestien in Amsterdam-Zuidoost de zeventienjarige Roffinho Suijdam dood. De schietpartij hing samen met een vete tussen twee groepen jongeren. De dader kreeg twintig maanden jeugdetentie, waarvan acht voorwaardelijk.

In hun vonnis spraken de rechters hun zorg uit dat ruzies almaar verder uit de hand lopen: 'Steeds vroeger denken jongens dat ze zichzelf moeten bewapenen. Dat veroorzaakt juist dat het geweld steeds heftiger wordt.'

Op een vrijdagavond in januari 2023 stak een vijftienjarig half-Surinaams meisje in Den Haag op straat een 39-jarige Chinese cafetariahouder dood. Hij zou het meisje, haar zeventienjarige broer en een zeventienjarig vriendinnetje uit zijn zaak hebben gezet. Het jongste meisje stond al acht maanden onder

Gemiddeld acht per jaar

Minderjarige moordenaars

toezicht. Een andere zoon uit het gezin was in 2021 betrokken bij een steekpartij in Delft tussen twee drillrapgroepen.

Volwassen misdrijven door pubers? Dat staat haaks op het beeld van de jeugdige onschuld. Gemiddeld acht keer per jaar maken jongeren van 12 tot 17 jaar zich schuldig aan moord of doodslag, zo blijkt uit het doorlopende moordonderzoek van EW en de Universiteit Leiden.

In de periode 2000-2021

vielen in totaal 3.708 slachtoffers in 3.483 zaken, zo laat de Dutch Homicide Monitor van de Universiteit Leiden zien. Van de slachtoffers was 10 procent minderjarig, van de daders 4 procent. Anders dan gedacht wordt het niet 'steeds erger'. Het percentage minderjarige daders veranderde nauwelijks: van 4 procent in de pe-

Afgelopen twee decennia werden er gestaag minder pubermoorden gepleegd

riode 2000-2010 naar 4,5 procent in het tijdvak 2011-2020.

Zo'n tweederde van de daders had minimaal één mededader. Het aantal daders varieerde van twee tot acht, met een gemiddelde van drie. De meeste daders waren man: 88 procent. Ook de slachtoffers waren in vier van de vijf gevallen man, van gemiddeld begin dertig. Circa eenderde van de slachtoffers was niet ouder dan 17 jaar.

In zaken waarin minderjarigen de hoofdverdachte waren, ging het meestal om doding zonder duidelijk motief, ge-

Den Haag, 27 januari 2023: een 15-jarig meisje stak met haar oudere broer en vriendin een 39-jarige snackbarhouder dood

volgd door ouderdoding, dodelijke ruzie en roofmoord (zie ‘Meeste in de familie’ op deze pagina).

Ongeveer 42 procent van de tienermoorden gebeurde in huis. Vaak waren gezinsleden zoals ouders het slachtoffer. In 38 procent betrof een moord op straat of in het openbaar vervoer. Overige plaatsen delict waren parken, bossen, winkels en uitgaansgelegenheden. Het aantal minderjarige verdachten van moord varieert van 1 tot 23 per jaar. Wanneer we alleen kijken naar minderjarigen als hoofdverdachte, ligt het cijfer tussen 1 en 15 (zie ‘Gemiddeld acht per jaar’ op pagina 32).

Ondanks sterke schommelingen laten de afgelopen twee decennia een gestage daling zien, zowel in het aantal minderjarigen dat betrokken is bij moord als in het aantal minderjarige hoofdverdachten. In 2021 was bij dertien moorden een minderjarige de hoofdverdachte, in 2022 ging het om tien moorden.

Een wapen op zak komt veel voor. In 60 procent van de gevallen waarin minderjarigen hoofdverdachten waren, gebruikten ze een mes of een vuurwapen. Volwassenen trokken vaker een vuurwapen. Van de minderjarige daders wurgde 12 procent het slachtoffer en 6 procent gebruikte fysiek geweld; 4 procent pleegde de moord met een stomp voorwerp.

In 2022 was in acht van de negen za-

Inter-Visual Studio/ANP

ken een mes het moordwapen en slechts één keer een vuurwapen. Een keukenmes of een aardappelmesje ligt voor het grijpen in de keukenla. Onder meer in dumpwinkels en sportzaken konden minderjarigen lang probleemloos steekwapens aanschaffen. Met de opkomst van internet werd de handel deels digitaal. Via onder meer Telegram is een mes bestellen kinderlijk eenvoudig.

Het wapenbezit onder minderjarigen is de afgelopen vier jaar verviervoudigd, blijkt uit politiecijfers. In 2022 werden 1.268 minderjarigen opgepakt voor bezit van messen, vuur- of andere wapens. In 2019 waren dat er nog 315. Dergelijke cij-

fers kunnen een echte toename van wapenbezit laten zien, óf reflecteren juist toegenomen inspanningen van de politie om deze groep proactief en gericht onder de loep te nemen.

Een verhaal apart is het geweld door drillrappers. In video's pronken de leden van beruchte formaties met hun wapens. Ze halen punten als ze een tegenstander ‘uitschakelen’. Wie wordt gepakt door de politie, krijgt strafpunten. Bonuspunten vallen te verdienen met een wraakactie binnen 48 uur. Op 6 mei 2021 werd de zeventienjarige Myron in Den Haag doodgestoken bij een vete tussen twee groepen uit Den Haag en Delft. Het slachtoffer werd achtervolgd door negen jongens, omdat hij een uur eerder een rol zou hebben gespeeld bij het neersteken van een veertienjarige jongen. Van de vier hoofdverdachten was er één minderjarig, de anderen waren twintigers.

In 2019 nam de politie bij minderjarigen 27 vuurwapens in beslag, in 2022 waren het er met 269 bijna tien keer zoveel. Die stijging is vermoedelijk ook het gevolg van strengere controle van de politie.

Het profiel van ‘de’ pubermoordenaar

is gemêleerd. Een deel van de daders was al in beeld voordat ze een levensdelict pleegden. Bijna de helft had al een strafblad. Eerder onderzoek van Anne Vries en Marieke Liem naar deze groep liet zien dat bijna 60 procent van de minderjarige moordenaars een problematische familieachtergrond heeft. Verder kampen veel van hen met mentale problemen en gebruiken drugs. Vaak is sprake van seksueel misbruik door één of beide ouder(s) en hebben ze familieleden met een crimineel verleden. Ze zijn impulsief, licht ontvlambaar, door hun leeftijd nog gemakkelijk te beïnvloeden en overzien de consequenties van hun gedrag vaak niet.

Minderjarige daders krijgen doorgaans één of twee jaar jeugddetentie of een zogenoemde PIJ-maatregel: plaatsing in een jeugdinstelling (of allebei), toont het onderzoek van Vries en Liem.

PIJ is een soort jeugd-tbs, die duurt tot maximaal hun 23ste en kan daarna zo nodig worden omgezet in volwassenen-tbs.

Na afloop van de straf vervalt 31 procent na een jaar en 71 procent na tien jaar in herhaling. Gelukkig gaat het ‘slechts’ in 3 procent van de recidive om (poging tot) moord. Twee keer was het

Bijna de helft van de minderjarige moordenaars had al een strafblad

moord, zestien keer bleef het bij een poging. Minderjarigen die één of beide ouders doden, vormen een aparte categorie, afwijkend van de ‘gemiddelde’ minderjarige moordenaar. Vaak begaan ze hun delict tijdens een psychose, als zelfverdediging tegen een mishandelende ouder of als enige manier om te ontsnap-

pen uit een zeer problematische familiedynamiek. Verdachten van ouderdoding vertonen – ook internationaal – veel lagere recidivecijfers, wat het uitzonderlijke van deze groep benadrukt.

Factoren die een hogere recidive in de hand werken zijn: mannelijk geslacht, lage impulscontrole, een strafblad, een jonge leeftijd tijdens het eerste misdrijf en een jonge leeftijd op het moment van de moord.

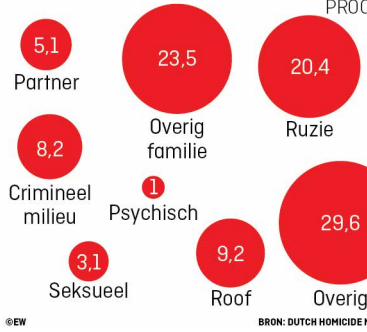
In 2023 zijn tot nu toe twee pubermoorden gepleegd. Naast de steekpartij op de snackbarhouder in Den Haag ging het om een steekpartij in een instelling in Emmen: een 16-jarige bewoner stak de 26-jarige hulpverleenster Marit dood.

Met nog vier maanden te gaan kan het aantal tienermoorden weleens onder het gemiddelde blijven. Wat helpt fataal pubergeweld te voorkomen, zijn passende scholing, werk, losbreken van ‘foute vrienden’ en goede huisvesting. Er is nog hoop.

EW

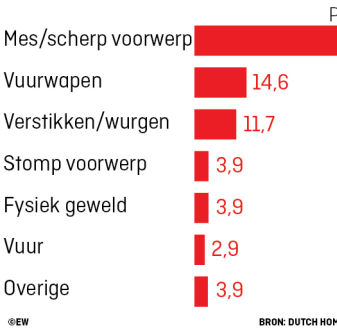
Meeste in de familie

Type moord

Mes het gevaarlijkst

Doodsoorzaak

ADVERTENTIE

MEPHISTO
WORLD'S FINEST FOOTWEAR

Norris | 6½ - 12

DE PERFECTE MATCH TUSSEN MODE EN COMFORT
DANKZIJ DE UNIEKE SOFT-AIR TECHNOLOGIE

VERKRIJGBAAR BIJ 900 MEPHISTO DEALERS WERELDWIJD.
EVENALS IN DE GOED GESORTEERDE SCHOENSPECIAALZAKEN. WWW.MEPHISTO.COM

SOFT-AIR
TECHNOLOGY